

Suvestinė redakcija nuo 2010-01-01 iki 2011-12-29

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1994, Nr. [96-1873](#), i. k. 0941010ISTA000I-675

Nauja redakcija nuo 2005-07-01:

Nr. [X-210](#), 2005-05-19, Žin. 2005, Nr. 71-2556 (2005-06-07), i. k. 1051010ISTA000X-210

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIŲ ŠALPOS IŠMOKŲ
Į S T A T Y M A S**

1994 m. lapkričio 29 d. Nr. I-675
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo tikslas, paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo tikslas – nustatyti valstybines šalpos išmokas asmenims, kuriems dėl jų neįgalumo, amžiaus ar dėl kitų šiame įstatyme nustatytų priežasčių teikiama valstybės šalpa.

2. Šis įstatymas nustato valstybinių šalpos išmokų (toliau – šalpos išmokos) rūšis, šių išmokų finansavimo šaltinį, teisę į šalpos išmokas turinčius asmenis, šių išmokų skyrimo ir mokėjimo sąlygas bei tvarką.

3. Šis įstatymas taikomas nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims, išskyrus šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje numatytus atvejus.

4. Nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenančiais asmenimis laikomi Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių duomenys apie gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, o neturinčių gyvenamosios vietos – duomenys apie savivaldybę, kurioje jie gyvena, yra įrašyti į Lietuvos Respublikos gyventojų registrą, taip pat nuolat Lietuvos Respublikoje gyvenantys užsieniečiai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Globos, auklėjimo ir slaugos įstaigos** – socialinės globos, švietimo sistemos ir slaugos įstaigos, kurios juose apgyvendintiems, ugdomiems ar slaugomiems asmenims pagal šį įstatymą yra stacionarios.

2. **Invalidai** – asmenys, kurie iki 2005 m. liepos 1 d. buvo pripažinti vaikais invalidais, I, II ar III grupės invalidais arba visiškos negalios invalidais.

3. **Nedarbingi ar iš dalies darbingi asmenys** – asmenys, kuriems Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka nustatytas mažesnis negu 55 procentų darbingumo lygis ir netekto darbingumo procentai, apskaičiuojami iš 100 procentų atėmus asmeniui nustatytus darbingumo lygio procentus. Asmens darbingumo lygį ir netekto darbingumo procentus nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

4. **Neįgalieji** – neįgalūs vaikai ir asmenys, kurie Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais, taip pat sukakę senatvės pensijos amžių asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

5. **Neįgaliųjų slauga namuose** – neįgaliųjų slauga, ugdymas ir (ar) priežiūra (pagalba jiems) jų pačių, jų tėvų (itėvių), globėjų ar rūpintojų namuose, neįgaliųjų slauga, ugdymas ir (ar) priežiūra (pagalba jiems) globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, kurios nėra visiškai finansuojamos iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto, ir neįgaliųjų slauga, ugdymas ir (ar) priežiūra (pagalba jiems) globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, kurios, nors ir visiškai finansuojamos iš valstybės ir

(ar) savivaldybės biudžeto, bet pagal šį įstatymą nėra stacionarios. Slaugomais namuose taip pat laikomi neįgalieji, gydomi stacionarinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose (išskyrus neįgaliuosius, slaugomus ar gydomus slaugos įstaigose, kurios pagal šį įstatymą yra stacionarios) ar gaunantys socialines paslaugas kitose, nestacionariose, socialinės globos įstaigose.

6. **Neįgalūs vaikai** – asmenys, kuriems Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo nustatyta tvarka nustatytas sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumas.

7. **Pensijos ir pensijų išmokos** – valstybinė socialinio draudimo pensija, valstybinė pensija, kompensacija už ypatingas darbo sąlygas, valstybinė signataro renta, valstybinė signataro našlių ir našlaičių renta, artistų renta (kompensacinė išmoka teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybiniams darbuotojams), profesoriaus emerito mėnesinė išmoka ir kt., mokamos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto lėšų, pagal Pensijų kaupimo įstatymą ir Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą gaunamos pensijų išmokos, užsienio valstybių pensijos.

8. **Stacionari auklėjimo įstaiga** – visiškai iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto finansuojama švietimo sistemos įstaiga, kurioje apgyvendintas ir ugdomas (auklėjamas, mokomas) asmuo gauna maistą, aprangą ir nakvynę.

9. **Stacionari slaugos įstaiga** – asmens sveikatos priežiūros įstaigos slaugos ligoninė, visiškai finansuojama iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės ir (ar) savivaldybės biudžetų. Stacionariomis slaugos įstaigomis taip pat laikytini asmens sveikatos priežiūros įstaigų slaugos skyriai, šių įstaigų bendruose skyriuose įsteigtos vietos neįgalių asmenų slaugai ir pan.

10. **Stacionari socialinės globos įstaiga** – visiškai iš valstybės ir (ar) savivaldybės biudžeto finansuojama socialinės globos įstaiga, kurioje teikiamos ilgalaikės (nuo 30 parų iki metų ar ilgesnės trukmės) socialinės globos ir slaugos paslaugos ir šių paslaugų gavėjai yra nuolat specialistų prižiūrimi.

11. **Šalpos išmokos** – mėnesinės piniginės išmokos, skiriamos ir mokamos šio įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka neįgaliesiems vaikams, nedarbingiems ar iš dalies darbingiems asmenims, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių (toliau – senatvės pensijos amžius) sukakusiems asmenims, vaikams našlaičiams, kitiems šiame įstatyme nurodytiems asmenims.

3 straipsnis. Šalpos išmokų rūšys

1. Lietuvos Respublikoje nustatomos šios šalpos išmokos:

- 1) šalpos pensijos;
- 2) šalpos našlaičių pensijos;
- 3) slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos;
- 4) šalpos kompensacijos;
- 5) tikslinis priedas.

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [X-1448](#), 2008-02-01, Žin., 2008, Nr. 19-676 (2008-02-14), i. k. 1081010ISTA00X-1448

2. Lietuvos Respublikoje taip pat mokamos:

- 1) šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose, paskirtos iki 2004 m. balandžio 1 d.;
- 2) socialinės pensijos, paskirtos iki 1995 m. sausio 1 d.

4 straipsnis. Šalpos išmokų mokėjimo šaltinis

1. Šio įstatymo nustatytos šalpos išmokos mokamos iš valstybės biudžeto lėšų.

2. Šalpos išmokoms administruoti skiriama iki 4 procentų šioms išmokoms mokėti skirtų lėšų.

3. Valstybės biudžeto lėšų šalpos išmokoms administruoti paskirstymo, pervedimo, naudojimo, atsiskaitymo ir kontrolės tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras.

ANTRASIS SKIRSNIS

ŠALPOS PENSIJOS

5 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos pensiją

Teisę gauti šalpos pensiją šio įstatymo 6 straipsnyje nustatytomis sąlygomis turi:

- 1) neįgalūs vaikai;
- 2) asmenys, pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 24 metai, taip pat asmenys, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių nedarbingais ar iš dalies darbingais pripažinti po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 26 metai;
- 3) tėvai (įtėviai), globėjai ar rūpintojai, kurie yra sukakę senatvės pensijos amžių arba pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo, ir kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose neįgaliuosius, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis (iki 2005 m. liepos 1 d. slaugė vaikus invalidus, I ar II grupės invalidus nuo vaikystės arba asmenis, tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų, taip pat visiškos negalios invalidus). Už vieno neįgalaus asmens (invalido) slaugą šalpos pensija gali būti paskirta tik vienam asmeniui;
- 4) motinos, pagimdžiusios ir išauginusios iki 8 metų penkis ar daugiau vaikų ir sukakusios senatvės pensijos amžių arba pripažintos nedarbingomis ar iš dalies darbingomis, netekusiomis 60 procentų ir daugiau darbingumo;
- 5) asmenys, sukakę senatvės pensijos amžių arba pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti I ar II grupės invalidais), išskyrus asmenis, nurodytus šio straipsnio 2–4 punktuose.

6 straipsnis. Šalpos pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti didesnių arba tokio pat dydžio pensijų ir (ar) pensijų išmokų, išskyrus:

1) šio įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytus asmenis, kurie kartu su šalpos pensijomis turi teisę gauti valstybines socialinio draudimo našlaičių ar našlių pensijas ir (ar) valstybines našlaičių pensijas;

2) šio įstatymo 5 straipsnio 3–5 punktuose nurodytus asmenis, kurie kartu su šalpos pensijomis turi teisę gauti valstybines socialinio draudimo našlių pensijas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [X-1394](#), 2007-12-20, *Žin.*, 2007, Nr. 138-5649 (2007-12-29), i. k. 1071010ISTA00X-1394

3) šio įstatymo 19 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytus atvejus.

2. Asmenims, turintiems teisę gauti kelias šalpos pensijas arba šalpos pensiją ir šalpos kompensaciją, jų pasirinkimu mokama tik viena iš šių šalpos išmokų. Kartu su pačiam asmeniui priklausančia šalpos pensija arba šalpos kompensacija gali būti mokama tik šalpos pensija už invalidų slaugą namuose ir šalpos našlaičių pensija už vieną ar už kiekvieną iš mirusių tėvų (įtėvių).

7 straipsnis. Šalpos pensijų dydžiai

Šalpos pensijos yra šių dydžių:

1) šio įstatymo 5 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, kuriems nustatytas sunkus neįgalumas, – 2 valstybinių socialinio draudimo bazinių pensijų (toliau – bazinė pensija) dydžio, kuriems nustatytas vidutinis neįgalumas, – 1,5 bazinės pensijos dydžio, kuriems nustatytas lengvas neįgalumas, – bazinės pensijos dydžio;

2) šio įstatymo 5 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, – 2 bazinių pensijų dydžio, netekusiems 60–70 procentų darbingumo, – 1,5 bazinės pensijos dydžio, netekusiems 45–55 procentų darbingumo, – 0,75 bazinės pensijos dydžio;

3) šio įstatymo 5 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytiems asmenims, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, – 1,5 bazinės pensijos dydžio, sukačusiems senatvės pensijos amžių ar netekusiems 60–70 procentų darbingumo, – bazinės pensijos dydžio;

4) šio įstatymo 5 straipsnio 5 punkte nurodytiems asmenims, netekusiems 75–100 procentų darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – pripažintiems I grupės invalidais), – bazinės pensijos dydžio, sukačusiems senatvės pensijos amžių ar netekusiems 60–70 procentų darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – pripažintiems II grupės invalidais), – 0,9 bazinės pensijos dydžio.

TREČIASIS SKIRSNIS

ŠALPOS NAŠLAIČIŲ PENSIJOS

8 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos našlaičių pensiją

1. Teisę gauti šalpos našlaičių pensiją šio įstatymo 9 straipsnyje nustatytais sąlygomis turi mirusiojo arba įstatymų nustatyta tvarka paskelbto mirusiu asmens vaikai (įvaikiai), kurie yra:

1) nesukakę 18 metų;

2) sukakę 18 metų ir mokosi nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų, profesinių bei bendrojo lavinimo mokyklų dieniniuose skyriuose, tačiau ne vyresni negu 24 metų;

3) sukakę 18 metų ir yra pripažinti neįgaliaisiais (iki 2005 m. liepos 1 d. – invalidais) iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 18 metų, jeigu jie visą laiką nuo 18 metų sukakties yra nedarbingi ar iš dalies darbingi (invalidai).

2. Našlaičiams, netekusiems abiejų tėvų (įtėvių), šalpos našlaičių pensijos skiriamos už kiekvieną iš mirusių tėvų (įtėvių). Mirusiojo vaikams (įvaikiams), turintiems teisę gauti šalpos našlaičių pensiją, ši teisė išlieka ir juos įvaikinus.

9 straipsnis. Šalpos našlaičių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos asmenims, neturintiems teisės gauti didesnių arba tokio pat dydžio pensijų ir (ar) pensijų išmokų, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje numatytą atvejį.

2. Asmeniui, turinčiam teisę gauti šalpos našlaičių pensiją, ši pensija skiriama ir mokama nepaisant to, kad šis asmuo turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją ar (ir) valstybinę našlaičių pensiją už mirusį kitą iš tėvų (įtėvių).

3. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos nepaisant to, kad asmuo gauna šiame įstatyme nustatytas šalpos išmokas, išskyrus šalpos kompensaciją ir socialinę pensiją, paskirtą už tą mirusį maitintoją, už kurį asmuo turi teisę gauti ir šalpos našlaičių pensiją.

4. Šalpos našlaičių pensijos skiriamos ir mokamos nepaisant to, kad mirusysis arba įstatymų nustatyta tvarka paskelbtas mirusiu asmuo, kurio vaikai (įvaikiai) turi teisę gauti šalpos našlaičių pensiją, iki mirties ar paskelbimo mirusiu negyveno nuolat Lietuvos Respublikoje.

10 straipsnis. Šalpos našlaičių pensijų dydis

Šalpos našlaičių pensija skiriama ir mokama 0,5 bazinės pensijos dydžio kiekvienam vaikui. Kai teisę gauti šią pensiją turi 4 ar daugiau mirusiojo vaikų (įvaikių), 1,5 bazinės pensijos skiriama ir mokama visiems mirusiojo vaikams (įvaikiams) lygiomis dalimis.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

SLAUGOS AR PRIEŽIŪROS (PAGALBOS) IŠLAIDŲ TIKSLINĖS KOMPENSACIJOS

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją

Teisę gauti slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytais sąlygomis turi šie neįgalieji:

- 1) vaikai, kuriems nustatytas sunkus ar vidutinis neįgalumas;
- 2) nedarbingi ar iš dalies darbingi asmenys, netekę 60 procentų ir daugiau darbingumo, pripažinti tokiais iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 24 metai, taip pat asmenys, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių pripažinti nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo, po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukanka 26 metai;
- 3) netekę 60 procentų ir daugiau darbingumo asmenys, nenurodyti šios dalies 2 punkte;
- 4) sukakę senatvės pensijos amžių asmenys.

12 straipsnis. Slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos šio įstatymo 11 straipsnyje nurodytiems neįgaliesiems, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis.
2. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos šio įstatymo 11 straipsnio 2–4 punktuose nurodytiems neįgaliesiems, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros ar nuolatinės pagalbos poreikis. Šio įstatymo 11 straipsnio 1 punkte nurodytiems neįgaliesiems vaikams priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos nepaisant to, ar jiems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, ar nenustatytas.
3. Slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos tik tais atvejais, kai šiame straipsnyje nurodyti neįgalieji slaugomi ar prižiūrimi namuose.
4. Neįgaliesiems vaikams ir neįgaliesiems, tuo pat metu turintiems teisę gauti slaugos išlaidų tikslinę kompensaciją ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją, skiriama ir mokama didesnioji tikslinė kompensacija.
5. Slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos nuo 2005 m. liepos 1 d. skiriamos vietoj iki 2005 m. liepos 1 d. paskirtų ir mokėtų slaugos pašalpų ir tikslinių kompensacijų slaugos išlaidoms, priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos – vietoj iki 2005 m. liepos 1 d. paskirtų ir mokėtų tikslinių kompensacijų slaugos išlaidoms.

13 straipsnis. Slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinių kompensacijų dydžiai

1. Slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos neįgaliesiems vaikams, šio įstatymo 11 straipsnio 2 ir 3 punktuose nurodytiems neįgaliesiems, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, ir šio įstatymo 11 straipsnio 4 punkte nurodytiems neįgaliesiems, jeigu šiems vaikams ir neįgaliesiems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, yra 2,5 bazinių pensijų dydžio.
2. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos neįgaliesiems vaikams yra šių dydžių:
 - 1) neįgaliesiems vaikams, kuriems nustatytas sunkus neįgalumas, – bazinės pensijos dydžio;
 - 2) neįgaliesiems vaikams, kuriems nustatytas vidutinis neįgalumas, – 0,5 bazinės pensijos dydžio.
3. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos šio įstatymo 11 straipsnio 2 punkte nurodytiems neįgaliesiems, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros ar nuolatinės pagalbos poreikis, yra šių dydžių:
 - 1) neįgaliesiems, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, – bazinės pensijos dydžio;
 - 2) neįgaliesiems, netekusiems 60–70 procentų darbingumo, – 0,5 bazinės pensijos dydžio.
4. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos šio įstatymo 11 straipsnio 3 ir 4 punktuose nurodytiems neįgaliesiems, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros ar nuolatinės pagalbos poreikis, yra šių dydžių:
 - 1) neįgaliesiems, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, – bazinės pensijos dydžio;
 - 2) neįgaliesiems, netekusiems 60–70 procentų darbingumo, bei neįgaliesiems, sukakusiems senatvės pensijos amžių, – 0,5 bazinės pensijos dydžio.

14 straipsnis. Slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinių kompensacijų skyrimo ir mokėjimo pradžia

1. Šio įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje nurodyto dydžio slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos šio įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytiems neįgaliems vaikams ir neįgaliesiems ir šio įstatymo 13 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytų dydžių priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos nuo 2005 m. liepos 1 d.

2. Slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos šio įstatymo 11 straipsnio 3 punkte nurodytiems neįgaliesiems, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, ir šio įstatymo 11 straipsnio 4 punkte nurodytiems neįgaliesiems nuo 2005 m. liepos 1 d. skiriamos ir mokamos 1,5 bazinės pensijos dydžio, o nuo 2007 m. sausio 1 d. – 2,5 bazinių pensijų dydžio.

3. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos šio įstatymo 11 straipsnio 3 punkte nurodytiems neįgaliesiems skiriamos ir mokamos nuo 2007 m. sausio 1 d.

4. Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos šio įstatymo 11 straipsnio 4 punkte nurodytiems neįgaliesiems skiriamos ir mokamos nuo 2006 m. sausio 1 d., jeigu šie asmenys negauna valstybinės socialinio draudimo I invalidumo grupės pensijos arba 0,5 valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio priedo, skirto specialiajam nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui tenkinti, mokamų Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritorinių skyrių. Nuo 2008 m. sausio 1 d. vietoj priedo, skirto specialiajam nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiui tenkinti, skiriamos ir mokamos priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos pagal šį įstatymą. Jos mokamos nepaisant asmens gaunamos pensijos rūšies. Asmenims, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 2005 m. liepos 1 d. – visiškai negalia), vietoj nurodytojo priedo nuo jo mokėjimo nutraukimo dienos savivaldybių administracijose skiriamas ir mokamas 0,5 bazinės pensijos dydžio tikslinis priedas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1448](#), 2008-02-01, *Žin.*, 2008, Nr. 19-676 (2008-02-14), i. k. 1081010ISTA00X-1448

PENKTASIS SKIRSNIS ŠALPOS KOMPENSACIJOS

15 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti šalpos kompensaciją

Teisę gauti šalpos kompensaciją šio įstatymo 16 straipsnyje nustatytais sąlygomis turi:

1) tėvai (įtėviai), kurie iki 1995 m. sausio 1 d. ne mažiau kaip 10 metų slaugė namuose vaikus invalidus arba vaikus, pripažintus I ar II grupės invalidais nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų;

2) motinos, kurios iki 1995 m. sausio 1 d. pagimdė penkis ar daugiau vaikų ir išaugino juos iki 8 metų.

16 straipsnis. Šalpos kompensacijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos

1. Šalpos kompensacijos šio įstatymo 15 straipsnyje nurodytiems asmenims skiriamos ir mokamos, kai jie sukanka amžių, penkeriais metais mažesnę už senatvės pensijos amžių, arba pripažįstami nedarbingais ar iš dalies darbingais asmenimis, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo.

2. Šalpos kompensacijos mokamos tol, kol jų gavėjai įgyja teisę gauti šio įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje nurodytas pensijas ir (ar) pensijų išmokas, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją. Jei šalpos kompensacijos gavėjas neįgyja teisės gauti nė vienos iš nurodytų pensijų ir (ar) pensijų išmokų, išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją, šalpos kompensacija jam mokama tol, kol jis yra pripažintas nedarbingu ar iš dalies darbingu asmeniu, netekusiu 60 procentų ir daugiau darbingumo (sukakusiam senatvės pensijos amžių – iki gyvos galvos).

3. Šalpos kompensacijos mokamos nepaisant to, ar asmuo gauna valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją, ar negauna.

4. Už tą patį namuose slaugomą invalidą šalpos kompensacija skiriama ir mokama tik vienam iš tėvų (itėvių). Jeigu asmuo namuose slaugė kelis invalidus, skiriama ir mokama tik viena šalpos kompensacija.

5. Asmenų, kurie tuo pat metu turi teisę gauti kelias šalpos kompensacijas, pasirinkimu skiriama ir mokama viena šalpos kompensacija.

17 straipsnis. Šalpos kompensacijos dydis

Šalpos kompensacija yra 1,5 bazinės pensijos dydžio.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS ŠALPOS IŠMOKŲ SKYRIMO IR MOKĖJIMO TVARKA

18 straipsnis. Šalpos išmokas skiriančios ir mokančios įstaigos

Šalpos išmokas skiria ir moka savivaldybių administracijos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir Vyriausybės patvirtintais Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.

19 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo tvarka

1. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos pagal asmenų, turinčių teisę gauti šias išmokas, gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje.

2. Asmenims, turintiems teisę gauti pensiją ir (ar) pensijų išmoką, kurių dydis (bendra jų suma) lygus šalpos pensijai, šalpos našlaičių pensijai ar šalpos kompensacijai arba yra už jas (bendrą šių šalpos išmokų sumą) mažesnis, šios šalpos išmokos neskiriamos ir nemokamos tol, kol asmuo gauna pensiją ir (ar) pensijų išmoką, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį.

3. Asmenims, nurodytiems šio įstatymo 5 straipsnio 5 punkte, turintiems teisę į pensiją (išskyrus valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją) ir (ar) pensijų išmoką, kurių dydis (bendra jų suma) mažesnis už šalpos pensiją, mokamas šalpos pensijos ir pensijos ir (ar) pensijos išmokos (bendros jų sumos) skirtumas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [X-1394](#), 2007-12-20, Žin., 2007, Nr. 138-5649 (2007-12-29), i. k. 1071010ISTA00X-1394

4. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nepaisant to, ar jų gavėjai yra asmenys, nurodyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–9 punktuose, taip pat ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas, išskyrus šio straipsnio 5 dalyje nustatytą atvejį.

5. Šio įstatymo 5 straipsnio 5 punkte nurodytiems asmenims šalpos pensijos neskiriamos ir (ar) nemokamos, jeigu jie yra asmenys, nurodyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–6, 8 ar 9 punktuose, arba yra ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas.

6. Šalpos pensijos šio įstatymo 5 straipsnio 4 punkte nurodytiems asmenims ir šalpos kompensacijos šio įstatymo 15 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims skiriamos ir mokamos tik tuo atveju, jeigu jų vaikai nebuvo apgyvendinti, ugdomi ir (ar) prižiūrimi kūdikių namuose ar kitose stacionariose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose ir (ar) jeigu įstatymų nustatyta tvarka motinai nebuvo apribota tėvų valdžia (atimtos motinystės ar vaikų auklėjimo teisės arba motinai tėvystės teisės nebuvo apribotos).

7. Slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos nepaisant šių šalpos išmokų gavėjų gaunamų pensijų ir (ar) pensijų išmokų, šalpos išmokų, taip pat nepaisant kitų pajamų, išskyrus šio įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje numatytą atvejį.

8. Kreiptis dėl šalpos išmokos paskyrimo galima prieš 3 mėnesius iki teisės gauti šią išmoką atsiradimo dienos arba bet kuriuo metu po teisės gauti šią išmoką atsiradimo.

9. Kreipiantis dėl šalpos išmokos, privaloma pateikti visus Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus šalpos išmokai paskirti.

10. Savivaldybės administracija per Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatytą laiką privalo priimti sprendimą paskirti šalpos išmoką arba atsisakyti ją skirti ir apie tai raštu pranešti pareiškėjui.

11. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos asmenims, kurie turi teisę gauti šias išmokas, išskyrus šiuos atvejus:

1) šalpos išmokos, paskirtos asmenims iki 18 metų, mokamos vienam iš neįgalaus vaiko (įvaikio) tėvų (įtėvių), globėjui arba rūpintojui;

2) šalpos našlaičių pensijos, paskirtos mirusiojo vaikams (įvaikiams) iki 18 metų, gali būti mokamos vienam iš vaiko (įvaikio) tėvų (įtėvių), globėjui arba rūpintojui;

3) šalpos išmokos, paskirtos sukausiems 18 metų asmenims, kuriems įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka yra paskirti globėjai ar rūpintojai, mokamos jų globėjams ir rūpintojams. Jeigu rūpintojas įstatymų nustatyta tvarka paskirtas pagal asmens prašymą, šalpos išmoka rūpintojui mokama tik tuo atveju, jeigu šios išmokos gavėjas sutinka.

12. Šalpos išmokų suma, laiku negauta dėl savivaldybės administracijos kaltės, išmokama visa.

13. Asmeniui, kuriam paskirta šalpos pensija, šalpos našlaičių pensija, šalpos kompensacija ar socialinė pensija, išduodamas atitinkamas pažymėjimas. Šių pažymėjimų formas ir išdavimo tvarkos aprašą nustato ir patvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras. Asmeniui, kuriam paskirtos kelios šalpos išmokos, išduodamas tik vienas pažymėjimas.

14. Šalpos išmokos didinamos kiekvieną kartą patvirtinus naują bazinės pensijos dydį, išskyrus šio įstatymo 26 straipsnio 5 dalyje numatytą atvejį.

15. Šalpos išmokos gavėjas ar vienas iš jo tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas privalo pranešti savivaldybės administracijai apie aplinkybes, turinčias įtakos šalpos išmokos dydžiui ar mokėjimui, per 10 dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Savivaldybės administracija privalo pranešti šalpos išmokos gavėjui arba vienam iš jo tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui, kokios aplinkybės turi įtakos šių išmokų mokėjimui. Jei šalpos išmokos gavėjas arba vienas iš jo tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas apie tokias aplinkybes savivaldybės administracijai laiku nepraneša ir dėl to permokama šalpos išmoka, permokėta suma iš gavėjo išieškoma savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu.

20 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo terminai

1. Šalpos išmokos skiriamos ir mokamos nuo teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų šalpos išmokai skirti gavimo savivaldybės administracijoje dienos.

2. Teisės gauti šalpos išmoką atsiradimo diena laikoma diena, kurią:

1) asmuo pirmą kartą pripažįstamas neįgaliu vaiku ir jam nustatomas sunkus, vidutinis arba lengvas neįgalumas;

2) pripažintam invalidu vaikui arba asmeniui nuo 16 iki 18 metų, kuris iki 2005 m. liepos 1 d. buvo pripažintas I, II ar III grupės invalidu, nustatomas sunkus, vidutinis arba lengvas neįgalumas;

3) asmuo pripažįstamas nedarbingu ar iš dalies darbingu ir jam nustatomi netekto darbingumo procentai;

4) asmeniui nustatomas specialusis nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikis;

5) asmuo sukanca senatvės pensijos amžių arba amžių, penkeriais metais mažesnę už senatvės pensijos amžių;

6) miršta asmuo, kurio vaikai (įvaikiai) turi teisę gauti šalpos našlaičių pensiją;

7) atsiranda kitos šio įstatymo numatytos aplinkybės, kurios turi įtakos šalpos išmokoms skirti ir mokėti.

3. Šalpos išmoka skiriama laikotarpiui, kurį šalpos išmokos gavėjas turi teisę gauti šią išmoką. Savivaldybės administracija privalo prieš mėnesį pranešti šalpos išmokos gavėjui apie šalpos išmokos skyrimo termino pabaigą. Teisė gauti šalpos išmoką išlieka:

1) asmenims, kurių teisė gauti šalpos išmoką priklauso nuo jų neįgalumo ar darbingumo lygio (netekto darbingumo procentų) bei nuo specialiojo nuolatinės slaugos arba nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio, – atitinkamai, kol šie asmenys yra neįgalūs, nedarbingi ar iš dalies darbingi, netekę tam tikrų darbingumo procentų, arba kol galioja Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme nurodytų specialiųjų poreikių nustatančių įstaigų išvada dėl specialiųjų poreikių (šiems asmenims sukakus senatvės pensijos amžių – iki gyvos galvos);

2) asmenims, kurių teisė gauti šalpos išmoką priklauso nuo jų senatvės pensijos amžiaus, – iki gyvos galvos;

3) našlaičiams, nesukakusiems 18 metų, – kol jiems sukanka 18 metų;

4) našlaičiams, kurių teisė gauti šalpos našlaičių pensiją priklauso nuo to, ar jie mokosi, – kol jie mokosi, bet ne ilgiau, kol jiems sukanka 24 metai;

5) kol atsiranda kitos šio įstatymo numatytos aplinkybės, dėl kurių asmenys laikinai ar visam laikui praranda teisę gauti šalpos išmokas;

6) kol teisės aktų nustatyta tvarka paskirtas globėju ar rūpintoju asmuo atleidžiamas ar nušalinamas nuo globėjo (rūpintojo) pareigų arba miršta.

4. Kai šalpos išmokos gavėjui nustatomas kitoks neįgalumas ar kitoks darbingumo lygis (kiti netekto darbingumo procentai) ir dėl to keičiasi jam priklausančios šalpos išmokos dydis, naujo dydžio šalpos išmoka pradeda mokėti:

1) kai neįgaliam vaikui nustatomas sunkesnis neįgalumas arba nedarbingam ar iš dalies darbingam asmeniui nustatomas mažesnis darbingumo lygis (didesni netekto darbingumo procentai), – nuo neįgalumo ar darbingumo lygio (netekto darbingumo procentų) pakeitimo dienos;

2) kai neįgaliam vaikui nustatomas lengvesnis neįgalumas arba nedarbingam ar iš dalies darbingam asmeniui nustatomas didesnis darbingumo lygis (mažesni netekto darbingumo procentai), – nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį buvo nustatytas lengvesnis neįgalumas ar didesnis darbingumo lygis (mažesni netekto darbingumo procentai), pirmos dienos.

21 straipsnis. Šalpos išmokų mokėjimo nutraukimo ir pratęsimo tvarka

1. Šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį pasibaigė šalpos išmokos skyrimo terminas, pirmos dienos. Jei asmens teisė gauti šalpos išmoką išlieka, bet dėl šios išmokos mokėjimo asmuo kreipiasi pavėlavęs dėl pateisinamų priežasčių, šalpos išmoka, nepriskaičiuojant palūkanų, išmokama už visą laiką, bet ne daugiau kaip už 3 metus nuo tos dienos, kurią buvo nutrauktas šalpos išmokos mokėjimas. Jei pateisinamų priežasčių nėra, šalpos išmoka vėl pradeda mokėti nuo dokumentų dėl šalpos išmokos mokėjimo pratęsimo pateikimo dienos.

2. Šalpos išmoka mokama tol, kol jos gavėjas nuolat gyvena Lietuvos Respublikoje. Šalpos išmokos gavėjui persikėlus nuolat gyventi į kitą valstybę, paskirtos šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį šalpos išmokos gavėjas persikėlė nuolat gyventi į kitą valstybę, pirmos dienos, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nenustatyta kitaip.

22 straipsnis. Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo ypatumai

1. Asmenims iki 18 metų, kurie teisę į šalpos pensiją ar (ir) šalpos našlaičių pensiją įgijo gyvendami ar slaugomi iš valstybės ar (ir) savivaldybės biudžeto visiškai finansuojamose stacionariose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, šios pensijos neskiriamos ir nemokamos, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje numatytus atvejus.

2. Asmenims iki 18 metų, kuriems buvo paskirtos šalpos pensijos ar (ir) šalpos našlaičių pensijos ir kurie po to apgyvendinami ar pradeda slaugyti iš valstybės ar (ir) savivaldybės

biudžeto visiškai finansuojamose stacionariose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, šios pensijos nemokamos nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie apgyvendinti ar pradėti slaugyti šiose įstaigose.

3. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti asmenys laikinai ar visam laikui išvyksta (paimami) iš stacionarių globos, auklėjimo ar slaugos įstaigų, kurios visiškai finansuojamos iš valstybės ar (ir) savivaldybės biudžeto, šalpos pensijos ar (ir) šalpos našlaičių pensijos jų pačių ar vieno iš jų tėvų (įtėvių), globėjų ar rūpintojų prašymu skiriamos, o paskirtos pradedamos mokėti nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie išvyko (buvo paimti) iš šių įstaigų. Jei šie asmenys vėl grįžta į nurodytas įstaigas, šalpos pensijos ar (ir) šalpos našlaičių pensijos nemokamos nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie vėl apgyvendinti ar pradėti slaugyti šiose įstaigose.

4. Slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos neįgaliesiems, gyvenantiems ar slaugomiems (prižiūrimiems) iš valstybės ar (ir) savivaldybės biudžeto visiškai finansuojamose stacionariose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, neskiriamos ir nemokamos. Kai šie neįgalieji laikinai ar visam laikui išvyksta (paimami) iš šių įstaigų, slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos neįgalaus asmens arba vieno iš jo tėvų (įtėvių), globėjo ar rūpintojo prašymu skiriamos, o paskirtos pradedamos mokėti nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie išvyko (buvo paimti) iš stacionarių globos, auklėjimo ar slaugos įstaigų. Jei šie neįgalieji vėl grįžta į nurodytas įstaigas, slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos nemokamos nuo dienos, einančios po tos dienos, kurią jie vėl apgyvendinti ar pradėti slaugyti šiose įstaigose.

5. Šalpos išmokos neskiriamos, o paskirtosios nemokamos asmenims kardomojo kalinimo (suėmimo) metu, taip pat asmenims, nuteistiems laisvės atėmimo bausmėmis, ir asmenims, kuriems Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka teismo nuosprendžiu paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės. Šiems asmenims paskirtos šalpos išmokos nemokamos nuo mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį jie buvo suimti, nuteisti, pasiųsti priverstinai gydyti ar auklėti, pirmos dienos. Kai pasibaigia kardomasis kalinimas (suėmimas), taip pat asmuo paleidžiamas iš įkalinimo vietos, iš priverstinio gydymo įstaigos, iš specialios auklėjimo įstaigos, paskirta šalpos išmoka, gavus reikiamą prašymą, vėl pradedama mokėti nuo dienos, einančios po paleidimo dienos, jeigu asmuo turi teisę gauti šalpos išmoką.

6. Asmens, kuriam buvo paskirta šalpos išmoka, mirties atveju ją laidojusiems fiziniams ar juridiniams asmenims (toliau šioje dalyje – laidoję asmenys) išmokama šalpos išmoka už tą mėnesį, kurį šalpos gavėjas mirė. Laidojusiems asmenims taip pat išmokama iki mirties dienos asmens negauta praėjusio mėnesio šalpos išmoka. Šalpos pensijų, šalpos našlaičių pensijų, šalpos kompensacijų ir socialinių pensijų gavėjų mirties atvejais juos laidojusiems asmenims dar išmokama mirusiajam asmeniui mirties mėnesį priklausiusio atitinkamos pensijos ar šalpos kompensacijos dydžio vieno mėnesio suma. Kai miręs asmuo laidojamas valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšomis, šalpos pensijos, šalpos našlaičių pensijos, šalpos kompensacijos ir socialinės pensijos vieno mėnesio dydžio suma nemokama.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-533](#), 2009-12-08, *Žin.*, 2009, Nr. 151-6780 (2009-12-22), i. k. 1091010ISTA00XI-533

23 straipsnis. Išskaitos iš šalpos išmokų

1. Išskaityti iš šalpos išmokos galima šio įstatymo 19 straipsnio 15 dalyje numatytu atveju ir pagal vykdomuosius dokumentus įstatymų nustatyta tvarka.

2. Iš šalpos išmokos gavėjui išmokėtinos sumos išskaitoma tol, kol visiškai padengiamos išieškomos sumos:

1) išskaitant permokėtas sumas šio įstatymo 19 straipsnio 15 dalyje numatytu atveju – ne daugiau kaip 20 procentų išmokėtinos šalpos išmokos sumos per mėnesį;

2) išskaitant visais kitais atvejais – ne daugiau kaip 50 procentų išmokėtinos šalpos išmokos sumos per mėnesį.

3. Jeigu šalpos išmokos mokėjimas nutraukiamas, o visa permokėtos šalpos išmokos suma neišieškota, likusi skola išieškoma iš savivaldybės administracijos mokamos bet kurios kitos išmokos. Jeigu asmuo jokių išmokų negauna, permoka išieškoma teismo tvarka.

SEPTINTASIS SKIRSNIS

TEISIŲ, ĮGYTŲ IKI 2005 M. LIEPOS 1 D., IŠSAUGOJIMAS

24 straipsnis. Asmenų iki 18 metų įgytų teisių išsaugojimas

1. Asmenims iki 18 metų, kurie iki 2005 m. liepos 1 d. buvo pripažinti vaikais invalidais arba I, II ar III grupės invalidais, nuo šios datos iki jiems nustatyto invalidumo termino pabaigos šalpos pensijos ir slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos tokio pat dydžio ir tokiomis pat sąlygomis kaip šio įstatymo 5 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims:

1) vaikams invalidams, kuriems nustatyta sunki (visiška) negalia, taip pat I grupės invalidams – kaip neįgaliesiems vaikams, kuriems nustatytas sunkus neįgalumas;

2) vaikams invalidams, kuriems nustatyta vidutinė negalia, taip pat II grupės invalidams – kaip neįgaliesiems vaikams, kuriems nustatytas vidutinis neįgalumas;

3) vaikams invalidams, kuriems nustatyta lengva negalia arba dėl kurių invalidumo lygio nustatymo nesikreipta, taip pat III grupės invalidams – kaip neįgaliesiems vaikams, kuriems nustatytas lengvas neįgalumas.

2. Vaikams invalidams ir I grupės invalidams iki 18 metų, kuriems iki 2005 m. liepos 1 d. buvo nustatyta visiška negalia, slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos netaikant reikalavimo nustatyti specialųjį nuolatinės slaugos poreikį. Šiems invalidams skiriamos ir mokamos slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos yra 2,5 bazinių pensijų dydžio. Vaikams invalidams, kuriems sukanka 18 metų, slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos mokamos, jeigu jie pripažįstami netekusiais 75–100 procentų darbingumo ir jiems nustatomas specialusis nuolatinės slaugos poreikis.

3. Asmenims nuo 16 iki 18 metų, I, II ar III grupės invalidais pripažintiems iki 2004 m. balandžio 1 d. ir iki šios datos apgyvendintiems stacionariose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose, kurios visiškai finansuojamos iš valstybės ar (ir) savivaldybės biudžeto, šalpos pensijos už jų buvimą šiose įstaigose laiką mokamos Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

25 straipsnis. Sukakusių 18 metų asmenų įgytų teisių išsaugojimas

1. Teisė gauti šalpos pensiją (šios dalies 1–4 punktai) arba šalpos kompensaciją (šios dalies 5 ir 6 punktai) nuo 2005 m. liepos 1 d. iki nustatyto invalidumo termino pabaigos išsaugoma šiems asmenims:

1) invalidams, kuriems nustatyta invalidumo priežastis, – invalidumas nuo vaikystės;

2) invalidams, pripažintiems invalidais iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 24 metai, taip pat asmenims, kurie dėl ligos ar traumos, atsiradusios iki jiems sukako 24 metai, padarinių invalidais pripažinti po 24 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos (įskaitytinai), kurią jiems sukako 26 metai;

3) pripažintiems I ar II grupės invalidais tėvams (įtėviams), globėjams ar rūpintojams, kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose vaikus invalidus, I ar II grupės invalidus nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų, taip pat visiškos negalios invalidus;

4) motinoms, pagimdžiusioms ir išauginusioms iki 8 metų penkis ar daugiau vaikų, pripažintoms I ar II grupės invalidėmis;

5) pripažintiems I ar II grupės invalidais tėvams (įtėviams), kurie iki 1995 m. sausio 1 d. ne mažiau kaip 10 metų slaugė namuose vaikus invalidus arba vaikus, pripažintus I ar II grupės invalidais nuo vaikystės arba tapusius I ar II grupės invalidais iki 18 metų;

6) motinoms, iki 1995 m. sausio 1 d. pagimdžiusioms penkis ar daugiau vaikų ir išauginusioms juos iki 8 metų, pripažintoms I ar II grupės invalidėmis.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems invalidams šalpos pensijos ir šalpos kompensacijos mokamos šia tvarka: I grupės invalidams, tarp jų ir visiškos negalios invalidams, – kaip asmenims, netekusiems 75–100 procentų darbingumo, II grupės invalidams – kaip asmenims, netekusiems 60–70 procentų darbingumo, III grupės invalidams – kaip asmenims, netekusiems 45–55 procentų darbingumo.

3. Invalidams, nurodytiems šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose, šalpos pensijos mokamos tokio pat dydžio ir tokiais pat sąlygomis kaip asmenims, nurodytiems šio įstatymo 5 straipsnio 2 punkte, invalidams, nurodytiems šio straipsnio 1 dalies 3 punkte, – kaip asmenims, nurodytiems šio įstatymo 5 straipsnio 3 punkte, invalidams, nurodytiems šio straipsnio 1 dalies 4 punkte, – kaip asmenims, nurodytiems šio įstatymo 5 straipsnio 4 punkte. Invalidams, nurodytiems šio straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose, šalpos kompensacijos mokamos tokio pat dydžio ir tokiais pat sąlygomis kaip asmenims, nurodytiems 15 straipsnyje.

4. Jeigu asmenims, nurodytiems šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose, šalpos pensijos mokėjimas buvo nutrauktas dėl atgauto darbingumo ir jiems vėl nustatomas darbingumo lygis, ir jie pripažįstami nedarbingais ar iš dalies darbingais, šalpos pensijos jiems skiriamos ir mokamos šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka nepaisant jų amžiaus darbingumo lygio nustatymo metu.

5. Šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytiems asmenims, pripažintiems visiškos negalios arba I ar II grupės invalidais, slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos netaikant reikalavimo nustatyti specialųjį nuolatinės slaugos poreikį arba nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį, jeigu iki 2005 m. liepos 1 d. galiojusia tvarka pagal invalidumą nustatančių įstaigų išvadas jiems buvo nustatyta visiška negalia arba nuolatinės slaugos, arba nuolatinės priežiūros ar nuolatinės pagalbos būtinumas. Šiems invalidams slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos tokio pat dydžio ir tokia pat tvarka kaip neįgaliesiems, nurodytiems šio įstatymo 11 straipsnio 2 punkte. Šiais atvejais visiškos negalios invalidams skiriamos ir mokamos slaugos išlaidų tikslinės kompensacijos, o I ir II grupės invalidams – priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos. Kai pasibaigia invalidumo nustatymo terminas, nurodytos tikslinės kompensacijos skiriamos ir mokamos, jeigu šie asmenys pripažįstami nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo, ir jiems nustatomas specialusis nuolatinės slaugos arba nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

26 straipsnis. Šalpos pensijų, paskirtų iki 2004 m. balandžio 1 d. už invalidų slaugą namuose, mokėjimas

1. Šalpos pensijų, paskirtų vienam iš tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui iki 2004 m. balandžio 1 d. galiojusia tvarka už vaikų invalidų arba I grupės invalidų nuo vaikystės, arba tapusių I grupės invalidais iki 18 metų slaugą namuose (toliau šiame straipsnyje – namuose slaugomi invalidai), mokėjimas tęsiamas tol, kol pasibaigia šių šalpos pensijų skyrimo ir mokėjimo terminas, nustatytas šio straipsnio 2 dalyje.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų šalpos pensijų skyrimo ir mokėjimo vienam iš tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui terminas pasibaigia, kai:

1) namuose slaugomi invalidai įgyja teisę gauti slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinę kompensaciją;

2) pasibaigia namuose slaugomiems invalidams nustatyto invalidumo terminas;

3) namuose slaugomiems vaikams invalidams iki 16 metų sukanka 16 metų;

4) namuose slaugomi invalidai toliau namuose neslaugomi, nes jie apgyvendinami ar slaugomi iš valstybės ar (ir) savivaldybės biudžeto visiškai finansuojamose stacionariuose globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose. Tokiais atvejais šalpos pensijos šių invalidų buvimo stacionariuose

globos, auklėjimo ar slaugos įstaigose laiku nemokamos, o jiems išvykus (juos paėmus) iš stacionarių įstaigų, vėl pradedamos mokėti šio įstatymo 22 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.

3. Jeigu nepasibaigus šalpos pensijos skyrimo ar mokėjimo terminui vienas iš tėvų (įtėvių), globėjas ar rūpintojas, kuriam buvo mokama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta šalpos pensija, miršta arba jeigu teisės aktų nustatyta tvarka paskirtas globėju ar rūpintoju asmuo atleidžiamas ar nušalinamas nuo globėjo (rūpintojo) pareigų, šalpos pensija toliau mokama kitam likusiam iš tėvų (įtėvių), kitam globėjui ar rūpintojui.

4. Šiame straipsnyje nurodytos šalpos pensijos mokamos nepaisant šių pensijų gavėjų gaunamų jiems patiems priklausančių šalpos pensijų arba šalpos kompensacijų, taip pat nepaisant jų gaunamų pensijų ir (ar) pensijų išmokų bei nepaisant to, ar jų gavėjai yra asmenys, nurodyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–9 punktuose, taip pat ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas.

5. Šalpos pensijos už invalidų slaugą namuose, mokamos vienam iš tėvų (įtėvių), globėjui ar rūpintojui, yra 2004 m. kovo mėnesio dydžio ir patvirtinus naują bazinės pensijos dydį nedidinamos.

27 straipsnis. Socialinių pensijų mokėjimas

1. Socialinės pensijos mokamos tol, kol pasibaigia šių pensijų skyrimo ir mokėjimo terminas arba kol socialinių pensijų gavėjai įgyja teisę gauti šalpos pensiją, šalpos našlaičių pensiją arba šalpos kompensaciją, kurių dydis (bendra jų suma) yra toks pat arba didesnis už socialinę pensiją.

2. Socialinės pensijos toliau mokamos nepaisant to, ar jų gavėjai gauna valstybines socialinio draudimo našlių pensijas ir (ar) šalpos pensijas už invalidų slaugą, taip pat nepaisant to, ar jie yra asmenys, nurodyti Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1–9 punktuose, taip pat ūkininkai ir jų partneriai, kurių statusą reglamentuoja Ūkininko ūkio įstatymas.

3. Socialinės pensijos indeksuojamos pagal naujai patvirtintos ir iki patvirtinimo buvusios bazinės pensijos dydžių santykį. Ši nuostata pradedama taikyti pirmą kartą po 2004 m. balandžio 1 d. patvirtinus naują bazinės pensijos dydį.

28 straipsnis. Slaugos laikotarpių nustatymas

Nustatant asmens teisę gauti šalpos pensiją pagal šio įstatymo 5 straipsnio 3 punktą, vaikų invalidų, I ar II grupės invalidų nuo vaikystės arba tapusių I ar II grupės invalidais iki 18 metų, taip pat visiškos negalios invalidų, pripažintų tokiais iki 2005 m. liepos 1 d., slaugos namuose laikas prilyginamas neįgaliųjų, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis arba nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, slaugos namuose laikui.

29 straipsnis. Informacijos ir metodinės pagalbos teikimas

1. Lietuvos Respublikos juridiniai ir fiziniai asmenys privalo teikti savivaldybių administracijoms informaciją, reikalingą šalpos išmokoms skirti ir mokėti. Ši informacija teikiama nemokamai savivaldybės administracijos prašymu Valstybinių šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatų nustatyta tvarka.

2. Savivaldybių administracijos įstatymų nustatyta tvarka užtikrina gautų duomenų konfidencialumą.

3. Savivaldybių administracijos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka privalo teikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai duomenis apie paskirtas ir mokamas šalpos išmokas.

4. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia savivaldybių administracijoms metodinę pagalbą šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo klausimais.

30 straipsnis. Baigiamosios nuostatos

Savivaldybės administracija be specialaus asmens prašymo priima sprendimą nuo 2005 m. liepos 1 d. mokėti slaugos išlaidų tikslines kompensacijas vietoj iki tol visiškos negalios invalidams mokėtų slaugos pašalpų ir tikslinių kompensacijų slaugos išlaidoms bei priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslines kompensacijas vietoj iki tol neįgaliems vaikams ir I ar II grupės invalidams mokėtų tikslinių kompensacijų slaugos išlaidoms.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [I-1439](#), 1996-07-04, Žin., 1996, Nr. 68-1637 (1996-07-19), i. k. 0961010ISTA00I-1439
Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo pakeitimo įstatymas
2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-906](#), 1998-10-22, Žin., 1998, Nr. 98-2708 (1998-11-11), i. k. 0981010ISTAVIII-906
Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo 1, 2, 9, 10 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas
3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1989](#), 2000-10-10, Žin., 2000, Nr. 89-2750 (2000-10-25), i. k. 1001010ISTAVIII-1989
Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo 1, 2, 6, 9, 10 straipsnių pakeitimo įstatymas
4.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1298](#), 2003-01-21, Žin., 2003, Nr. 14-538 (2003-02-07), i. k. 1031010ISTA0IX-1298
Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo įgyvendinimo įstatymo, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo, Šalpos (socialinių) pensijų įstatymo, Mokslininkų valstybinių pensijų laikinojo įstatymo, Valstybinių pensijų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymas
5.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-1966](#), 2004-01-20, Žin., 2004, Nr. 21-619 (2004-02-07), i. k. 1041010ISTA0IX-1966
Lietuvos Respublikos šalpos (socialinių) pensijų įstatymo pakeitimo įstatymas
6.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2217](#), 2004-05-04, Žin., 2004, Nr. 80-2835 (2004-05-14), i. k. 1041010ISTA0IX-2217
Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo, Valstybinių šalpos išmokų įstatymo, Mokslininkų valstybinių pensijų laikinojo įstatymo, Valstybinių pensijų įstatymo, Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo, Piniginės socialinės paramos mažas pajamas gaunančioms šeimoms (vieniems gyvenantiems asmenims) įstatymo pakeitimo įstatymas
7.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2375](#), 2004-07-15, Žin., 2004, Nr. 117-4373 (2004-07-29), i. k. 1041010ISTA0IX-2375
Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo, Valstybinių socialinio draudimo senatvės pensijų išankstinio mokėjimo įstatymo, Valstybinių šalpos išmokų įstatymo pakeitimo įstatymas
8.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-210](#), 2005-05-19, Žin., 2005, Nr. 71-2556 (2005-06-07), i. k. 1051010ISTA000X-210

Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo pakeitimo įstatymas

9.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1394](#), 2007-12-20, Žin., 2007, Nr. 138-5649 (2007-12-29), i. k. 1071010ISTA00X-1394

Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo 6 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas

10.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [X-1448](#), 2008-02-01, Žin., 2008, Nr. 19-676 (2008-02-14), i. k. 1081010ISTA00X-1448

Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo 3, 14 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas

11.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-533](#), 2009-12-08, Žin., 2009, Nr. 151-6780 (2009-12-22), i. k. 1091010ISTA00XI-533

Lietuvos Respublikos valstybinių šalpos išmokų įstatymo 22 straipsnio pakeitimo įstatymas